

es misericors, & miserere nostri: quia peccavimus ante te.

3. Quia tu sedes in sempiternum, & nos peribimus in ævum?

4. Domine omnipotens, Deus Israël, audi nunc orationem mortuorum Israël, & filiorum ipsorum, qui peccaverunt ante te, & non audierunt vocem Domini Dei sui, & agglutinata sunt nobis mala.

5. Noli meminisse iniquitatum patrum nostrorum, sed memento manû tuarum, & nominis tui in tempore isto:

6. quia tu es Dominus Deus noster, & laudabimus te Domine:

7. quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris, & ut invocemus nomen tuum, & laudemus te in captivitate nostra, quia convertimur ab iniquitate patrum nostrorum, qui peccaverunt ante te.

8. Et ecce nos in captivitate nostra sumus hodie, quâ nos dispersisti in imperium, & in maledictum, & in peccatum, secundum omnes iniquitates patrum nostrorum, qui recesserunt à te Domine Deus noster.

9. Audi Israël mandata vitæ: auribus percipe, ut scias prudentiam.

10. Quid est Israël quod in terra inimicorum es?

SABBATO SANCTO PROPHE-
TIA 6.
Item,
SABBATO PENTEC.
PROPH. 5.

11. inveterasti in terra aliena, coinquinatus es cum mortuis: deputatus es cum descenditibus in infernum.

12. Dereliquisti fontem sapientiæ.

13. nam si in via Dei ambulasses, habitasses utique in pace sempiterna.

14. Disce ubi sit prudentia, ubi sit virtus, ubi sit intellectus: ut scias simul ubi sit longiturnitas vitæ & victus, ubi sit lumen oculorum, & pax.

15. Quis invenit locum eius? & quis intravit in thesauros eius?

16. Ubi sunt principes Gentium, & qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram?

17. qui in avibus cæli ludunt,

18. qui argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines, & non est finis acquisitionis eorum? qui argentum fabricant & foliati sunt, nec est inventio operum illorum?

19. exterminati sunt, & ad inferos descenderunt, & alii loco eorum surrexerunt.

20. Iuvenes viderunt lumen, & habitaverunt super terram: viam autem disciplinæ ignoraverunt,

21. neque intellexerunt semitas eius, ne-

que filii eorum susceperunt eam, à facie ipsorum longè facta est:

22. non est audita in Terra Chanaan, neque visa est in Theman.

23. Filii quoque Agar, qui exquirunt prudentiam, quæ de terra est, negotiatores Merhæ, & Theman, & fabulatores, & exquisitores prudentiæ & intelligentiæ: viam autem sapientiæ nescierunt, neque commemorati sunt semitas eius.

24. O Israël quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius!

25. Magnus est, & non habet finem: excelsus & immensus.

26. Ibi fuerunt gigantes nominati illi, qui ab initio fuerunt, staturâ magnâ, scientes bellum.

27. Non hos elegit Dominus, neque viam disciplinæ invenerunt: propterea perierunt.

28. Et quoniam non habuerunt sapientiam, interierunt propter suam insipientiam.

29. Quis ascendit in cælum, & accepit eam, & eduxit eam de nubibus?

30. Quis transfretavit mare, & invenit illam? & attulit illam super aurum electum?

31. Non est qui possit scire vias eius, neque qui exquirat semitas eius:

32. sed qui scit universa, novit eam, & adinvenit eam prudentiâ suâ: qui præparavit terram in æterno tempore, & replevit eam pecudibus, & quadrupedibus:

33. qui emittit lumen, & vadit: & vocavit illud, & obedit illi in tremore.

34. Stellæ autem dederunt lumen in custodiis suis, & lætatae sunt:

35. vocatae sunt, & dixerunt: Adsumus: & luxerunt ei cum iucunditate, qui fecit illas.

36. Hic est Deus noster, & non æstimabitur alius adversus eum.

37. Hic adinvenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Iacob puero suo, & Israël dilecto suo.

38. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus est.

CAPUT IV.

Ierusalem suam lugeat desolationem, horretaque filios suos ut forti sint animos: nam sicut propter ipsorum peccata Deus eos tradidit adversariis, ita eis liberatis puniet hostes ipsorum.

1. **H**IC liber mandatorum Dei, & lex, quæ est in æternum: omnes, qui tenent eam, pervenient ad vitam: qui

qui autem dereliquerunt eam, in mortem.

2. Convertere Iacob, & apprehende eam, ambula per viam ad splendorem eius contra lumen eius.

3. Ne tradas alteri gloriam tuam, & dignitatem tuam genti alienæ.

4. Beati sumus Israël: quia quæ Deo placent, manifesta sunt nobis.

5. Animæquior esto populus Dei, memorabilis Israël:

6. venundati estis Gentibus non in perditionem: sed propter quod in ira ad iracundiam provocastis Deum, traditi estis adversariis.

7. Exacerbastis enim eum, qui fecit vos, Deum æternum, immolantes dæmoniis, & non Deo.

8. Obliti enim estis Deum, qui nutrit vos, & contristastis nutricem vestram Ierusalem.

9. Vidit enim iracundiam à Deo venientem vobis, & dixit: Audite confines Sion, adduxit enim mihi Deus luctum magnum:

10. Vidi enim captivatem populi mei, filiorum meorum, & filiarum, quam superduxit illis æternus.

11. Nutrivit enim illos cum iucunditate: dimisi autem illos cum fletu & luctu.

12. Nemo gaudeat super me viduam, & desolatam: à multis derelicta sum propter peccata filiorum meorum, quia declinaverunt à lege Dei.

13. Iustitias autem ipsius nescierunt, nec ambulaverunt per vias mandatorum Dei, neque per semitas veritatis eius cum iustitia ingressi sunt.

14. Veniant confines Sion, & memorentur captivatem filiorum, & filiarum mearum, quam superduxit illis æternus.

15. Adduxit enim super illos gentem de longinquo, gentem improbam, & alterius linguæ:

16. qui non sunt reveriti senem, neque puerorum miseri sunt, & abduxerunt dilectos viduæ, & à filiis unicum desolaverunt.

17. Ego autem quid possum adiuvere vos?

18. Qui enim adduxit super vos mala, ipse vos eripiet de manibus inimicorum vestrorum.

19. Ambulate filii, ambulate: ego enim derelicta sum sola.

20. Exui me stolâ pacis, indui autem me sacco obsecrationis, & clamabo ad Altissimum in diebus meis.

21. Animæquiores estote filii, clamate ad Dominum, & eripiet vos de manu principum inimicorum.

22. Ego enim speravi in æternum salutem vestram: & venit mihi gaudium à sancto super misericordia, quæ veniet vobis ab æterno salutare nostro.

23. Emisi enim vos cum luctu & ploratu: reducet autem vos mihi Dominus cum gaudio & iucunditate in sempiternum.

24. Sicut enim viderunt vicinæ Sion captivitatem vestram à Deo, sic videbunt & in celeritate salutem vestram à Deo, quæ superveniet vobis cum honore magno, & splendore æterno.

25. Filii patienter sustinete iram, quæ supervenit vobis: persecutus est enim te inimicus tuus, sed citò videbis perditionem ipsius: & super cervices ipsius ascendes.

26. Delicati mei ambulaverunt vias asperas: ducti sunt enim ut grex direptus ab inimicis.

27. Animæquiores estote filii, & proclamate ad Dominum: erit enim memoria vestra ab eo, qui duxit vos.

28. Sicut enim fuit sensus vester ut erraretis à Deo: decies tantum iterum convertentes requiretis eum.

29. Qui enim induxit vobis mala, ipse rursum adducet vobis sempiternam iucunditatem cum salute vestra.

30. Animæquior esto Ierusalem, exhortatur enim te, qui te nominavit.

31. Nocentes peribunt, qui te vexaverunt: & qui gratulati sunt in tua ruina, punientur.

32. civitates, quibus servierunt filii tui, punientur: & quæ accepit filios tuos.

33. Sicut enim gavisa est in tua ruina, & lætata est in casu tuo, sic contristabitur in sua desolatione.

34. Et amputabitur exultatio multitudinis eius, & gaudimonium eius erit in luctum.

35. Ignis enim superveniet ei ab æterno in longiturnis diebus, & habitabitur à dæmoniis in multitudine temporis.

36. * Circumspice Ierusalem ad Orientem, & vide iucunditatem à Deo tibi venientem. * Infr. 5. 5.

37. Ecce enim veniunt filii tui, quos dimisisti dispersos, veniunt collecti ab Oriente usque ad Occidentem, in verbo sancti gaudentes in honorem Dei.

CAPUT V.

Iubetur Ierusalem luctum exuere, eò quòd filii eius cum ignominia ducti in captivitatem, cum gloria sint ad eam reducendi.

1. **E**Xue te Ierusalem stolà luctūs, & vexationis tuæ: & indue te decore, & honore eius, quæ à Deo tibi est sempiternæ gloriæ.

2. Circumdabit te Deus diploide iustitiæ, & imponet mitram capiti honoris æterni.

3. Deus enim ostendet splendorem suum in te omni, qui sub cælo est.

4. Nominabitur enim tibi nomen tuum à Deo in sempiternum: Pax iustitiæ, & honor pietatis.

5. Exurge Ierusalem, & sta in excelsis: * & circumspice ad Orientem, & vide collectos filios tuos ab Oriente sole usque ad Occidentem, in verbo sancti gaudentes Dei memoria.

6. Exierunt enim abs te pedibus ducti ab inimicis: adducet autem illos Dominus ad te portatos in honore sicut filios regni.

7. Constituit enim Deus humiliare omnem montem excelsum, & rupes perennes, & convalles replere in æqualitatem terræ: ut ambulet Israël diligenter in honorem Dei.

8. Obumbraverunt autem & silvæ, & omne lignum suavitatis Israël ex mandato Dei.

9. Adducet enim Deus Israël cum iuconditate in lumine maiestatis suæ, cum misericordia, & iustitia, quæ est ex ipso.

CAPUT VI.

Iudeos apud Babylonios captivos vaticinatur Ieremias post septem generationes liberandos: hortaturque, ut sibi caveant ab illorum idololatria, ostendens à plurimis effectibus imbecillia esse idola, penitusque sensu carentia, ac vanissima.

Anno M. 3405. Ant. Chr. 599. **E**xemplar epistolæ, quam misit Ieremias ad abducendos captivos in Babyloniam à rege Babyloniorum, ut annunciarer illis secundum quod præceptum est illi à Deo.

* **1.** PROPTER peccata, quæ peccastis ante Deum, abducemini in Babyloniam captivi à Nabuchodonosor rege Babyloniorum.

2. Ingressi itaque in Babylonem, éritis ibi annis plurimis, & temporibus longis usque ad generationes septem: post hoc

autem educam vos indè cum pace.

3. * Nunc autem videbitis in Babylonia deos aureos, & argenteos, & lapideos, & ligneos in humeris portari, ostentantes metum Gentibus. * Iſaiæ 44. 10.

4. Videte ergo ne & vos similes efficiamini factis alienis, & metuatis, & metus vos capiat in ipsis.

5. Visâ itaque turbâ de retro, & ab ante, adorantes, dicite in cordibus vestris: Te oportet adorari Domine.

6. Angelus enim meus vobiscum est: ipse autem exquiram animas vestras.

7. Nam lingua ipsorum polita à fabro, ipsa etiam inaurata, & inargentata falsa sunt, & non possunt loqui.

8. Et sicut virgini amanti ornamenta: ita accepto auro fabricati sunt.

9. Coronas certè aureas habent super capita sua dii illorum: unde subtrahunt sacerdotes ab eis aurum, & argentum, & erogant illud in semetipsos.

10. Dant autem & ex ipso prostitutis, & meretricibus ornant: & iterum cum receperint illud à meretricibus, ornant deos suos.

11. Hi autem non liberantur ab ærugine, & tinea.

12. Opertis autem illis veste purpureâ, extergunt faciem ipsorum propter pulverem domûs, qui est plurimus inter eos.

13. Sceptrum autem habet ut homo, sicut iudex regionis, qui in se peccantem non interficit.

14. Habet etiam in manu gladium, & securim, se autem de bello, & à latronibus non liberat. Unde vobis notum fit quia non sunt dii.

15. Non ergo timueritis eos. Sicut enim vas hominis contractum inutile efficitur, tales sunt & dii illorum:

16. Constitutis illis in domo, oculi eorum pleni sunt pulvere à pedibus introeuntium.

17. Et sicut alicui, qui regem offendit, circumseptæ sunt ianæ: aut sicut ad sepulchrum adductum mortuum, ita tutantur sacerdotes ostia clausuris, & feris, ne à latronibus expolientur.

18. Lucernas accendunt illis, & quidem multas, ex quibus nullam videre possunt: sunt autem sicut trabes in domo.

19. Corda verò eorum dicunt elingere serpentes, qui de terra sunt, dum comedunt eos, & vestimentum ipsorum, & non sentiunt.

20. Nigræ sunt facies eorum à fumo, qui in domo fit.

21. Supra corpus eorum, & supra caput eorum volant noctuæ, & hirundines, & aves etiam similiter & cattæ.

22. Unde sciatis quia non sunt dii. Ne ergo timueritis eos.

23. Aurum etiam, quod habent, ad speciem est. Nisi aliquis exterferit æruginem, non fulgebunt: neque enim dum conflarentur, sentiebant.

24. Ex omni pretio empta sunt, in quibus spiritus non inest ipsis.

* **25.** * Sinè pedibus in humeris portantur, ostentantes ignobilitatem suam hominibus. Confundantur etiam qui colunt ea.

26. Propterea si ceciderint in terram, à semetipsis non confurgunt: neque si quis eum statuerit rectum, per semetipsum stabit, sed sicut mortuis munera eorum illis apponentur.

27. Hostias illorum vendunt Sacerdotes ipsorum, & abutuntur: similiter & mulieres eorum decerpentes, neque infirmo, neque mendicanti aliquid impertiunt,

28. de sacrificiis eorum fetæ, & menstruata contingunt. Scientes itaque ex his quia non sunt dii, ne timeatis eos.

29. Unde enim vocantur dii? Quia mulieres apponunt diis argenteis, & aureis, & ligneis:

30. & in domibus eorum sacerdotes sedent, habentes tunicas scissas, & capita, & barbam rasam, quorum capita nuda sunt.

31. Rugiunt autem clamantes contra deos suos, sicut in cœna mortui.

32. Vestimenta eorum auferunt sacerdotes, & vestiunt uxores suas, & filios suos.

33. Neque si quid mali patiuntur ab aliquo, neque si quid boni, poterunt retribuere: neque regem constituere possunt, neque auferre.

34. Similiter neque dare divitias possunt, neque malum retribuere. Si quis illis votum voverit, & non reddiderit; neque hoc requirunt.

35. Hominem à morte non liberant, neque infirmum à potentiore eripiunt.

36. Hominem cæcum ad visum non restitunt, de necessitate hominem non liberabunt.

37. Viduæ non miserebuntur, neque orphanis beneficient.

38. Lapidibus de monte similes sunt dii illorum, lignei, & lapidei, & aurei, & argentei. Qui autem colunt ea, confundentur.

39. Quomodo ergo æstimandum est, aut dicendum, illos esse deos?

40. Adhuc enim ipsis Chaldæis non honorantibus ea: qui cum audierint mutum non posse loqui, offerunt illud ad Bel, postulantes ab eo loqui:

41. quasi possint sentire qui non habent motum, & ipsi cum intellexerint, relinquent ea: sensum enim non habent ipsi dii illorum.

42. Mulieres autem circumdatæ funibus in viis sedent, succedentes ossa olivarum.

43. Cum autem aliqua ex ipsis attracta ab aliquo transeunte dormierit cum eo, proximæ suæ exprobrat quòd ea non sit digna habita, sicut ipsa, neque funis eius diruptus sit.

44. Omnia autem quæ illis fiunt, falsa sunt. Quomodo æstimandum, aut dicendum est, illos esse deos?

45. A fabris autem, & ab aurificibus facta sunt. Nihil aliud erunt, nisi id quod volunt esse sacerdotes.

46. Artifices etiam ipsi, qui ea faciunt, non sunt multi temporis. Numquid ergo possunt ea, quæ fabricata sunt ab ipsis, esse dii?

47. Reliquerunt autem falsa, & opprobrium postea futuris.

48. Nam cum supervenerit illis prælium, & mala; cogitant sacerdotes apud se, ubi se abscondant cum illis.

49. Quomodo ergo sentiri debeant quoniam dii sunt, qui nec de bello se liberant, neque de malis se eripiunt?

50. Nam cum sint lignea, inaurata, & inargentata, scietur postea quia falsa sunt ab universis Gentibus, & regibus: quæ manifesta sunt quia non sunt dii, sed opera manuum hominum, & nullum Dei opus cum illis.

51. Unde ergo notum est, quia non sunt dii, sed opera manuum hominum, & nullum Dei opus in ipsis est?

52. Regem regioni non suscitant, neque pluviam hominibus dabunt.

53. Iudicium quoque non discernent, neque regiones liberabunt ab iniuria: quia nihil possunt, sicut corniculæ inter medium cæli, & terræ.

54. Etenim cum inciderit ignis in domum deorum ligneorum, argenteorum, & aureorum, sacerdotes quidem ipsorum fugient, & liberabuntur: ipsi verò sicut trabes in medio comburentur.

55. Regi autem, & bello non resistunt. Quomodo ergo æstimandum est, aut recipiendum quia dii sunt?

56. Non à furibus, neque à latronibus

se liberabunt dii lignei, & lapidei, & inaurati & inargentati, quibus hi, qui fortiores sunt,

57. aurum, & argentum, & vestimentum, quo operti sunt, auferent illis, & abibunt, nec sibi auxilium ferent.

58. Itaque melius est esse regem ostentantem virtutem suam: aut vas in domo utile, in quo gloriabitur qui possidet illud: vel ostium in domo, quod custodit quæ in ipsa sunt, quam falsi dii.

59. Sol quidem, & luna, ac sidera cum sint splendida, & emissa ad utilitates, obaudiunt.

60. Similiter & fulgur cum apparuerit, perspicuum est: id ipsum autem & spiritus in omni regione spirat.

61. Et nubes, quibus cum imperatum fuerit à Deo perambulare universum orbem, perficiunt quod imperatum est eis.

62. Ignis etiam missus desuper ut consumat montes, & silvas, facit quod præceptum est ei. Hæc autem neque speciebus, neque virtutibus uni eorum similia sunt.

63. Unde neque existimandum est, neque dicendum, illos esse deos, quando non possunt neque iudicium iudicare, ne-

que quidquam facere hominibus.

64. Scientes itaque quia non sunt dii, ne ergo timueritis eos.

65. Neque enim regibus maledicent, neque benedicent.

66. Signa etiam in cælo Gentibus non ostendunt, neque ut sol lucebunt, neque illuminabunt ut luna.

67. Bestiæ meliores sunt illis, quæ possunt fugere sub tectum, ac prodesse sibi.

68. Nullo itaque modo nobis est manifestum quia sunt dii: propter quod ne timeatis eos.

69. Nam sicut in cucumerario formido nihil custodit: ita sunt dii illorum lignei, & argentei, & inaurati.

70. Eodem modo & in horto spina alba, supra quam omnis avis sedet. Similiter & mortuo proiecto in tenebris similes sunt dii illorum lignei, & inaurati, & inargentati:

71. A purpura quoque & murice, quæ supra illos tineant, scietis itaque quia non sunt dii. Ipsi etiam postremò comeduntur, & erunt opprobrium in regione.

72. Melior est homo iustus, qui non habet simulachra: nam erit longè ab opprobriis.

PROPHETIA EZECHIELIS.

EZECHIEL, cuius nomen fortitudo Dei explicatur, è nobili Sacerdotum stirpe ortus est. Inter eos fuit, qui primi omnium evecti fuere cum Iechonia Rege Iuda. Prophetare cepit in Chaldaea anno 5. deportationis eiusdem, ad annum usque 27. id est per 22. annos, quorum priores 11. cum undecim posterioribus IEREMIAE concurrunt. Et certè idem est utriusque prophetia argumentum; Et si rectius illud paulum, per anigmata videlicet & figuras, Ezechiël persequatur: quod ideo fecisse videtur, ne Babyloniis Iudaici populi res innotescerent. Quæ ergo Ieremias de excidio templi & urbis proponit, necnon de captivitate Babylonica, eadem Ezechiël repetit, maxime ut resellat ficta vaticinia pseudoprophetarum, Ieremiam falsitatis arguentium, pacemque & prospera omnia predicantium. Et sicut Ieremias aliis vicinis nationibus per Chaldaeos excidium intentat, ita facit Ezechiël. Denique ut Ieremias, sic ipse Ezechiël predicat reditum & liberationem Iudeorum à captivitate, Messia regnum, vocationem gentium, victoriam & instaurationem Ecclesie, & interitum hostium illius.

CAPUT PRIMUM.

Tempus & locus quibus Ezechiëli ostensa sunt visiones Dei: nempe in medio ignis similitudo quatuor animalium quæ describuntur, similiter & rotarum, firmamenti, throni, & hominis in throno sedentis igne circumdati.

* Ineunte: A solemnitate illa scilicet redintegratione foederis, Iosue ann. 18. facta, ut notant Chaldaeus, Hieron. & alii: A deportatione Iechoniae anno quinto ineunte, quarti mensis quinto die, ut sit ann. M. 3409. vertes ante Chr. 595. Inf. 3.23. & 10. 20. & 43. 3.

1. Factum est in trigesimo * anno, in quarto, in quinta mensis, cum essem in medio captivorum † iuxta fluvium Chobar, aperti sunt cæli, & vidi visiones Dei.

2. In quinta mensis, ipse est annus quintus transmigrationis regis Iochin,

3. factum est verbum Domini ad Ezechiëlem filium Buzi sacerdotem in terra Chaldaeorum, secus flumen Chobar: & facta est super eum ibi manus Domini.

4. Et vidi, & ecce ventus turbinis veniebat ab Aquilone: & nubes magna, & ignis involvens, & splendor in circuitu eius: & de medio eius quasi species electri, id est de medio ignis:

5. & in medio eius similitudo quatuor animalium: & hic aspectus eorum, similitudo hominis in eis.

6. Quatuor facies uni, & quatuor pennæ uni.

7. Pedes eorum pedes recti, & planta pedis eorum quasi planta pedis vituli, & scintilla quasi aspectus æris candentis.

8. Et manus hominis sub penis eorum in quatuor partibus: & facies, & pennas per quatuor partes habebant.

9. Iunctæque erant pennæ eorum alterius ad alterum. non revertebantur cum incederent: sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur.

10. Similitudo autem vultus eorum: facies hominis, & facies leonis à dextris ipsorum quatuor: facies autem bovis, à sinistris ipsorum quatuor, & facies aquilæ desuper ipsorum quatuor.

11. Facies eorum, & pennæ eorum extentæ desuper: duæ pennæ singulorum iungebantur, & duæ tegebant corpora eorum:

12. & unumquodque eorum coram facie sua ambulabat: ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec revertebantur cum ambularent.

13. Et similitudo animalium, aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lampadarum. Hæc erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, & de igne fulgur egrediens.

14. Et animalia ibant, & revertebantur in similitudinem fulguris coruscantis.

15. Cumque aspicerem animalia, apparuit rota una super terram iuxta animalia, habens quatuor facies.

16. & aspectus rotarum, & opus earum, quasi visio maris: & una similitudo ipsarum quatuor: & aspectus earum & opera, quasi sit rota in medio rotæ.

17. Per quatuor partes earum euntes ibant: & non revertebantur cum ambularent.

18. Statura quoque erat rotis, & altitudo, & horribilis aspectus: & * totum corpus oculis plenum in circuitu ipsarum quatuor.

19. Cumque ambularent animalia, ambulabant pariter & rotæ iuxta ea: & cum elevarentur animalia de terra, elevabantur simul & rotæ.

20. Quocumque ibat spiritus, illuc eunte spiritu, & rotæ pariter elevabantur, sequentes eum. Spiritus enim vitæ erat in rotis.

21. Cum

IN FESTO SS. EVANGELIST. MATTH. ET MARC.

* Infr. 10. 12.